Philologia LXVIII
Nr. 1 (326) IANUARIE – IUNIE 2026

https://doi.org/10.52505/1857-4300.2026.1(326).05
CZU: 811.135.1'373.21

Memoria unor personalități în spațiul public românesc. Toponimia ca formă de recunoaștere[1]

Daniela BUTNARU

Cercetător științific gradul I, dr. habil.
E-mail: d_butnaru@yahoo.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4903-4477
Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide", Academia Română – Filiala Iași

Ana-Maria PRISACARU

Cercetător științific gradul II, dr.
E-mail: carpanamaria@yahoo.co.uk
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-7975-3811
Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide", Academia Română – Filiala Iași

The Memory of Certain Personalities in the Romanian Public Sphere. Toponymy as a Form of Recognition

Abstract

The article analyses how the memory of certain personalities is reflected in public space through hodonymy. The investigation focuses on the city of Iași and its metropolitan area. Drawing on published information, archival documents, online sources, and toponymic micro surveys, the study analyses street names from the perspective of the difference between the popular, authentic topical denomination and the official, arbitrary one, often of a political or commemorative nature. A hierarchy of commemorated figures can be observed, ranging from voivodes and cultural figures to local heroes, as well as the administration's tendency to choose long hodonyms (sometimes composed of four or more elements) and the community's decreasing interest in the origin and motivation of these names. The study also highlights the need for "toponymic education"; a gratifying solution would be the introduction of explanatory plaques or QR codes to restore the link between name, place, and collective memory.

Keywords: hodonymy, collective memory, personalities, Iași, toponymic motivation, education, naming policy, local identity.

[1] Acest text are ca punct de plecare câteva idei și exemple prezentate în cadrul Conferinței științifice internaționale *Filologia modernă: realizări și perspective în context european*, ediția a XIX-a, cu genericul *Constantin Stere: 160 de ani de la naștere*, Chișinău (Republica Moldova), 2-3 octombrie 2025, în comunicarea intitulată *Memoria unor personalități în spațiul public românesc. Toponimia ca formă de recunoaștere*.

Rezumat

Articolul urmărește modul în care memoria unor personalități este onorată în spațiul public prin intermediul hodonimiei. Investigația s-a rezumat la orașul Iași și zona metropolitană a acestuia. Pornind de la informații publicate, documente de arhivă, surse online și de la microanchete toponimice, studiul analizează denumirile stradale din perspectiva diferenței dintre denominația topică populară, autentică, și cea oficială, arbitrară, adesea de factură politică sau omagială. Se observă o ierarhie a figurilor comemorate – de la voievozi și oameni de cultură până la eroi locali –, alegerea de către administrație a unor hodonime lungi (formate chiar din patru sau mai mulți termeni), precum și scăderea interesului comunităților față de originea și motivația acestor nume. Se remarcă, de asemenea, necesitatea unei „educații toponimice", o soluție mulțumitoare fiind introducerea de plăcuțe explicative sau coduri QR pentru restabilirea legăturii dintre nume, loc și memorie colectivă.

Cuvinte-cheie: hodonimie, memorie colectivă, personalități, Iași, motivație toponimică, educație, politică denominativă, identitate locală.

Introducere

De-a lungul timpului, omul a exercitat o influență constantă asupra spațiilor în care a trăit și asupra comunităților din care a făcut parte, lăsând în urmă semne tangibile sau simbolice ale prezenței sale. Una dintre formele de manifestare a acestei influențe, perpetuată de colectivități în funcție de necesitățile denominative, este atribuirea de nume unor locuri și repere – fie ele așezări, străzi, instituții etc. – în onoarea persoanelor care au marcat, prin acțiunile sau personalitatea lor, memoria și identitatea culturală ale acelui spațiu.

În procesul de denominație populară, spontană, există, în general, o legătură clară pentru denominatori − și chiar pentru vorbitori, mai ales în cazul denumirilor recente − între toponime, obiectele desemnate de acestea și motivația etimologică. Atestările istorice din documente vechi stau mărturie a faptului că numeroase oiconime s-au format de la numele celui care stăpânea satul sau terenul la un moment dat. Anchetele pe teren și documentările în arhive arată cum numele unor uliţe sau străzi amintesc de câte un localnic considerat de comunitate o figură importantă în zonă, care s-a putut remarca prin funcția deținută, personalitate, vârstă, amplasamentul casei, poreclă, meserie etc. Vorbim, în aceste cazuri, de o motivație denominativă reală, de o legătură autentică, recognoscibilă, între denumire și obiectul (socio)geografic pe care aceasta îl individualizează, motivație care nu se regăsește decât parțial la nivelul toponimiei oficiale. Intervenția arbitrară a administrației în configurația hodonimică a unui areal anulează, de multe ori, instituirea unui raport firesc de motivare între personalități și locurile care le poartă numele, toponimele devenind pentru localnici simple etichete. În multe situații însă, hodonimele sunt atribuite din rațiuni politice, administrative sau ideologice, decizia de stabilire a acestora urmărind omagierea sau comemorarea unor personalități marcante, uneori impusă de un context istorico-cultural sau de un anume

regim politic. Putem considera, din perspectiva teoriei lui J. L. Austin, că toponimele care fac referire la numele unor persoane care au adus o contribuție valoroasă în plan local sau național, în domeniile social-politic, cultural-științific, economic, religios etc., reprezintă, la nivelul denominației populare, spontane, acte constatative, pe când, în cadrul numirii oficiale, administrative, acestea ajung să fie acte performative.

În România, ca și în alte state, se remarcă o frecvență ridicată a denumirii căilor de comunicație prin evocarea unor personalități notorii. Acest fenomen a constituit obiectul unor analize științifice din multiple perspective, realizate atât de cercetători români (Ciubotaru 2019-2020, 2021; Felecan 2013; Petre 2001, 2012; Rezeanu 2008, 2009; Rusu 2020, 2024 ș.a.), cât și de specialiști din străinătate (Azaryahu 2011; Bouvier 2007; Giraut 2008; Lajarge & Moise 2008; Villamil & Balcells 2021 ș.a.).

Din perspectivă sociologică, procesul de selecție a personalităților comemorate prin toponimie configurează o ierarhie: de la personaje celebre, precum marii voievozi, omniprezenți mai ales în spațiul urban românesc, până la figuri regionale sau locale puțin sau deloc cunoscute de localnici, cum sunt foștii primari, profesorii, arhitecții, doctorii, eroii uitați ai comunității ș.a. Denominația toponimică oficială nu este doar o chestiune administrativă, ci se dovedește a fi adesea un act profund politic, cultural și identitar, care trebuie făcut printr-o abordare conștientă și documentată. Reușesc astfel de denumiri să fortifice mândria locală ori riscă să rămână simple formule goale, chiar și pentru oamenii care locuiesc pe acele străzi? Există posibilitatea ca această practică denominativă să devină un exercițiu de conformism cultural și politic, în care numele nu sunt alese în urma unui proces firesc, de denominație populară, ci prin decizii pur birocratice, replicând modele furnizate de oficialități?

Material și metodă

Corpusul cuprinzând hodonimele care conțin nume de persoane a fost realizat coroborând atât informații obținute din liste ale primăriilor, din articole și monografii, cât și din diverse surse online, precum Google Maps și Open Street Map. De asemenea, am folosit Registrul secțiilor de votare actualizat la data de 14.05.2025 de pe site-ul Autorității Electorale Permanente (https://www.roaep.ro/prezentare/servicii/registrul-electoral-2/), registru care conține probabil cea mai extinsă listă cu străzile din România.

Anchete pe teren în municipiul Iași și zona metropolitană a acestuia, interviuri cu localnici și cu angajați ai primăriilor au furnizat date importante privind următoarele aspecte: interesul/curiozitatea privind etimologia hodonimelor, cunoașterea motivației care a determinat numele actual al străzilor, folosirea altor denumiri în locul celor oficiale, gradul de familiarizare a locuitorilor cu personalitatea de care amintește strada unde locuiesc. Microanchetele toponimice s-au desfășurat în perioada martie-noiembrie 2025, vizând un eșantion eterogen de respondenți sub aspectul vârstei și al mediului social, cu scopul de a asigura o variabilitate sporită a datelor colectate.

Analiza materialului

După cum afirmam mai sus, se poate observa o ierarhie a personalităților care patronează peisajul hodonimic românesc. Predomină și sunt rezistente la schimbare numele celor mai importanți conducători, ale unor oameni de știință și de cultură autohtoni: Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Țepeș-Vodă, Carol I, Nicolae Iorga, George Călinescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, George Enescu ș.a.

Numărul mare, în continuă creștere, al arterelor de circulație din mediul urban și din zona rurală din imediata vecinătate a orașelor pune în dificultate autoritățile însărcinate cu atribuirea de nume tuturor acestor drumuri. În localitatea Valea Adâncă, din apropierea Iașului, o simplă plimbare poate semăna cu o lecție de istorie medievală. Comisia din cadrul Primăriei Miroslava, responsabilă de denumirea străzilor, a ales să onoreze figuri domnești mai puțin cunoscute precum Lațcu-Vodă, Costea-Vodă, Iuga-Vodă, Despot-Vodă, Ioan Joldea-Vodă, Alexandru Cornea-Vodă, Iliaș-Vodă, astfel de exemple întâlnindu-se și în celelalte localități ale comunei Miroslava. Întrebați dacă au fost curioși să afle informații despre acești domnitori, locuitori de pe străzile Costea-Vodă și Ioan Joldea-Vodă au răspuns, invariabil, „nu”. Apelativul „vodă” este, desigur, un indiciu pentru toți, însă interesul pentru detalii biografice lipsește. Pe lângă aceste hodonime inspirate din istoria românească, regăsim și denumiri mai comune (*Salciei*, *Cicoarei*, *Îngustă*, *Florilor*, *Livezilor*, *Mărului*, *Pajiștei*), dar și nume cu rezonanță culturală sau mitologică (*Minerva*, *Venus*, *Gloriei*, *Traian*, *Iosif Sava*, *Octavian Cotescu*, *Barbu Lăutaru*, *Mircea Eliade*, *George Călinescu*).

Faptul că motivația denominativă a administrației locale rămâne opacă pentru locuitori reiese și în cazul hodonimului *Vasile Băcăuanu*, care desemnează o stradă situată într-o zonă periferică a localității Valea Adâncă, dedicată unui geograf ieșean. De ce a fost ales acest nume? Localnicii nu știu. Și, mai ales, nu par interesați să afle.

Intenția autorităților de a conserva și consolida identitatea națională și în plan hodonimic se concretizează în apariția unor nume de eroi pe hărțile României: *Strada Erou Avt. (= Aviator) Aurel Olaru*, *Strada Erou Cpt. (= Căpitan) Aurelian Ionescu*, *Strada Erou Gral. (= General) Gheorghe Stavrescu*, *Strada Erou Lt. (Locotenent) Col. (= Colonel) Nicolae Ivăneanu*, iată doar câteva nume de străzi din Iași. Indicațiile „erou” și gradul militar facilitează identificarea motivației denominative, dar curiozitatea localnicilor nu se îndreaptă, din păcate, spre aflarea altor detalii (de ce a fost considerat erou?, cu ce ocazie s-a remarcat? etc.).

Există și hodonime care elogiază personalități politice și culturale din Republica Moldova sau figuri emblematice, care au susținut unirea românilor de pe ambele maluri ale Prutului: Constantin Stere (în Iași, unde acesta a locuit aproape 20 de ani), Ion Inculeț (în Iași și în Valea Ursului), Pantelimon Halippa (în Iași și în Șorogari), Vasile Stroescu (în denominația stradală din Iași), Grigore Vieru (în orașul Iași). Din păcate, microanchetele efectuate cu locuitori de pe acele străzi arată că, în afară de poetul Grigore Vieru, celelalte personalități basarabene au fost uitate. De exemplu,

numele Pantelimon Halippa este cunoscut de mulți ieșeni doar pentru că pe strada[2] numită în onoarea publicistului și omului politic amintit există policlinica și spitalul de recuperare. Cu ocazia interviurilor pe care le-am făcut în această zonă pentru a afla dacă personajul eponim este cunoscut de locuitorii de aici, toți respondenții au declarat că nu știu cine a fost Pantelimon Halippa, iar în privința motivului pentru care strada poartă acest nume, am primit răspunsul aproape general: „Așa i-au dat numele".

Una dintre strategiile politicii lingvistice de conservare și promovare a identității locale și naționale constă în includerea numelor de personalități istorice, politice, religioase și culturale în nomenclatura topică românească. În demersul de „botezare" a străzilor și piețelor, unele comisii au încercat să țină cont de necesitatea existenței unei legături între loc și toponimul ales. Iată, spre exemplificare, un extras din „Anexa 1.1. la Hotărârea Consiliului Local Aroneanu nr. 31 din 21.03.2024", care prezintă considerentele avute în vedere în denominația stradală: „În ceea ce privește atribuirea denumirilor pentru străzi se va proceda conform Ordonanței nr. 63/2002. Au fost luate în considerare aspecte ce țin de fapte istorice, denumiri populare sau propunerile locuitorilor de pe fiecare stradă. Am considerat zona de nord-vest a satului, care cuprinde vatra veche, cunoscută sub denumirea de «Satul Vechi», unde am ales denumiri ale domnitorilor sau altor reprezentanți din dinastia Mușatinilor. În zona de sud-vest, s-au atribuit denumiri ale unor personalități care fie au trecut, fie au scris despre satul Aroneanu sau, pentru zona Aeroportului, ale unor personalități care au contribuit la dezvoltarea aviaticii. În zona de est, cea în plină dezvoltare, am avut în vedere denumiri populare sau propuneri ale locuitorilor" (https://comunaaroneanu.ro/proiecte-de-hotarari/). Așadar, o mică contribuție la configurația hodonimiei ieșene o au și locuitorii, deși intervențiile acestora se limitează la personaje și noțiuni din sfera lor de preocupări, numele reprezentanților vieții politice și culturale românești rămânând adesea fără ecou în conștiința colectivă. Într-o situație cu iz anecdotic la care am fost martori, ignoranța unui cetățean interesat de serviciile unei companii cu sediul pe Strada Agatha Bârsescu a condus la atribuirea numelui marii actrițe funcționarei căreia i s-a adresat: „Bună ziua! Sunteți doamna Agatha Bârsescu?".

Memorie descriptivă, memorie simbolică și memorie intergenerațională

Anchetele realizate de noi în Iași și în localitățile limitrofe arată că, în majoritate covârșitoare, localnicii nu sunt interesați de etimologia și motivația alegerii toponimelor. Acestea ajung să fie considerate niște „simple etichete" sau „adrese". Răspunsurile primite la întrebarea „De ce se cheamă astfel strada aceasta?" au fost, cu mici variații de exprimare, „Nu știu", „Pentru că așa s-a chemat dintotdeauna", „Pentru că așa i-a dat numele cineva".

O situație precum cea prezentată în continuare surprinde nu doar o dinamică intergenerațională în care curiozitatea copilului se intersectează cu indiferența sau

[2] În hodonimul ieșean, numele de familie este ortografiat cu un singur *p*: „Strada Pantelimon Halipa".

ignoranța adultului, ci reflectă și o pierdere a conștiinței istorice și, implicit, a raportului de motivare dintre toponim și realitatea (socio)geografică desemnată. În municipiul Iași există un loc numit oficial *Esplanada Elisabeta*[3], dar la nivel popular se folosește o denumire veche, atestată documentar la 1869[4]: *Râpa Galbenă*. În tramvai, o fetiță curioasă și-a întrebat bunica de ce această zonă de la baza Copoului se cheamă Râpa Galbenă. Deoarece bunica nu cunoștea motivul, am intervenit în discuție, explicând că pământul de acolo este galben, lutos. Astfel, imixtiunea unei terțe persoane, care oferă o explicație geologică, reface temporar firul logic al atribuirii denumirii. *Râpa Galbenă* este un exemplu de toponim descriptiv, motivat de caracteristicile fizice ale locului. În acest caz, un entopic foarte cunoscut și culoarea galbenă a solului lutos au generat o denumire intuitivă, accesibilă și în acord cu realitatea geografică. Schimbarea denumirii în *Esplanada Elisabeta* marchează trecerea de la memoria descriptivă la memoria simbolică. Noul nume evocă figura Reginei Elisabeta a României, poetă și protectoare a artelor, și devine astfel un instrument de revalorizare urbană, tipică pentru politicile lingvistice administrative, care, în plan toponimic, reconfigurează spațiul public prin nume comemorative sau encomiastice care reflectă valori validate la nivel oficial într-un anumit context politico-cultural[5].

Memoria comunitară, sedimentată natural în urma experiențelor și alegerilor unei colectivități, este adesea înlocuită, în ultimul timp, cu memoria culturală, mai mult sau mai puțin accesibilă localnicilor. În cazul hodonimelor formate de la nume de persoană, legătura dintre personajul evocat și drumul care îi poartă numele este, mai ales în privința toponimelor vechi, greu de identificat. Desigur, *Esplanada Elisabeta* este o denumire destul de transparentă pentru cineva cu o cultură generală medie. Însă motivul pentru care o stradă din zona centrală a orașului Iași are o denumire cu rezonanță de basm, anume *Zmeu*, rămâne necunoscut pentru marea majoritate a locuitorilor, care nu au auzit de spătarul Ilie Burchi, poreclit *Zmău*, evocat de acest hodonim (Ciubotaru 2021, I, 61). La fel, *Strada Gându* poate ridica semne de întrebare în privința motivației etimologice, fiind considerată chiar o denumire

[3] Cf. https://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-IS.pdf. Denumirea amintește de hodonimul oficial *Strada Elisabeta*, aprobat în 1899 (pentru mai multe detalii, vezi Ciubotaru 2021, I, 220).

[4] Vezi Ciubotaru 2021, I, 218, unde aflăm că „marea ruptură din coasta Copoului" a fost consemnată în documente, de-a lungul timpului, ca „Râpa", „Râpa cea Mare", „Râpa de Sus", „Râpa Muntenimii", „Râpa Mărginenilor".

[5] Aceeași tendință o regăsim și în palierul oiconimic, unde numele de localități sunt schimbate atât în urma modificărilor survenite în evoluția istorico-socială/administrativă/economică/geografică a referentului desemnat, cât și în funcție de dorințele regimului de guvernare. Satul nemțean *Gherăieștii Noi*, de pildă, a trecut prin trei etape de redenumire: *Satul Nou* (1896), *Principele Ferdinand* (1904)/*Ferdinand* (1924), *Gheorghe Doja* (1948), revenind la denumirea inițială în 1964 (TTRM I_1, 463/2). În acest caz, *Gherăieștii Noi* și *Satul Nou* sugerează desprinderea așezării din vechiul sat Gherăiești, în vreme ce *Principele Ferdinand* și *Gheorghe Doja* sunt denumiri impuse oficial din considerente politice.

„poetică" de unii ieșeni. În realitate, strada își are numele de la stolnicul Constantin *Gându* (*Ibidem*, 204). În lipsa unei solide documentări istorice și lingvistice, astfel de lacune de informație, firești în cazul locuitorilor fără preocupări științifice, aprind imaginația, generând legende sau etimologii populare. Menționăm, de pildă, istoria Străzii Manta Roșie (situată în cartierul omonim), care a fost pusă în legătură cu înfricoșătorul călău Gavril Buzatu; acesta ar fi purtat o manta roșie, culoare ce masca petele de sânge scurs în timpul execuțiilor (*Ibidem*, II, 165). Explicația etimologică autentică este, însă, total lipsită de senzațional: hodonimul a reținut numele lui Vasile *Manta Roșie*, om înstărit „din cotuna Cetățuia, comuna Galata" (*Ibidem*, 168). La fel de puțin spectaculoasă este și etimologia *Bulevardului Copou*, hodonim asociat cu imaginea *copoiului* care ar fi găsit-o pe doamna Ecaterina a lui Vasile Lupu în pădurea de la Copou, unde se ascundea de frica turcilor, în detrimentul adevăratului etimon – supranumele unui vier ungur *Copău/Copou*, cu originea în magh. *kopó* „câine de vânătoare" (*Ibidem*, I, 234-235).

Scena din tramvai, la care ne-am referit mai sus, poate fi analizată și din perspectiva sociolingvisticii, evidențiind modul în care numele de locuri devin opace semantic în absența unei educații toponimice sau a unei memorii colective active. Se remarcă, de asemenea, cum întrebările copilului, izvorâte din curiozitatea specifică vârstei, devin catalizatorul reactivării sensului și al reconectării toponimului cu realitatea fizică a locului desemnat. Toponimia funcționează ca vehicul al memoriei colective. În absența documentării, promovării și transmiterii etimologiilor toponimice de la o generație la alta, sensul originar al numelor de locuri se pierde, iar memoria colectivă devine opacă. Această situație se dovedește a avea o răspândire (cvasi)generală: „La început, nimeni nu știa să-mi spună cine au fost arhiereul Calist, dr. Ghiulamila, gen. Broșteanu sau Villacrosse și Macca. Dar Amza, ctitorul bisericii din centrul orașului, oare cine a fost? Ce nume misterioase! Nu învățasem despre ele la istorie, în DEX nu figurau, iar Wikipedia abia apăruse", mărturisea Aurel Ionescu, un pasionat cercetător al toponimiei bucureștene (Gonț 2018).

Procesul de redenumire a străzilor și a spațiilor publice, în special în contextul tranziției postcomuniste, transcende simpla decizie administrativă. Este un act cu o profundă conotație politică și culturală, prin care societatea își redefinește reperele simbolice și își reconfigurează identitatea colectivă. Alegerea unor noi denumiri presupune o reevaluare a trecutului, o selecție conștientă a personalităților, a evenimentelor sau a valorilor care merită să fie aduse în prim-planul memoriei publice, al memoriei culturale, al figurilor de rememorare (cf. Assmann 2013, 38 ș.a.). Intenția este, așadar, de (re)creare a unei memorii identitare prin evocarea unor conducători politici, eroi, personalități științifice și culturale, lideri spirituali, toți cu un rol semnificativ în istoria locală sau națională. Însă cercetările pe teren ne-au arătat că, în foarte multe cazuri, hodonimele nu reușesc să atingă acest scop, ci rămân pentru utilizatori niște adrese, denumiri care au doar funcția pragmatică de identificare a unui loc, de facilitare a orientării într-un anumit spațiu, niște nume fără conotație.

În lipsa unor măsuri complementare – plăcuțe explicative sau cu cod QR, campanii de informare, educație istorică locală, campanii de educație toponimică în unități de învățământ sau alte politici culturale –, hodonimia riscă să rămână un discurs gol, cu impact redus asupra conștiinței comunitare. Considerăm că cea mai bună soluție ar fi stabilirea unor toponime cât mai scurte, ușor de memorat și de folosit, pentru care să fie furnizate informații enciclopedice pe indicatoarele stradale, cum este în exemplul de mai jos:

Fig. 1. Indicator stradal din București (captură de pe internet)

Astfel, pentru accesibilizare, hodonimele ar putea conține doar entopicul desemnând tipul căii de acces (stradă, bulevard, fundac, alee etc.) și numele (eventual și prenumele) personalității elogiate toponimic, celelalte informații putând fi indicate pe tăbliețele stradale, vizibile trecătorilor.

Preferința pentru hodonimele lungi, formate din trei, patru sau chiar mai mulți termeni, pe care o observăm din ce în ce mai des în hotărârile comisiilor însărcinate cu stabilirea numelor stradale, are drept consecință îngreunarea utilizării acestor denumiri atât în comunicarea orală, cât și în scris: *Strada Arhitect G. M. Cantacuzino*, *Stradela Alexandru Vodă Ipsilanti*, *Bulevardul Regele Ferdinand I al României*, *Bulevardul Prof. Dimitrie Mangeron*, *Strada Prof. dr. Ion Cantacuzino*, *Strada Maestrul Ion Baciu* ș.a. O situație și mai gravă este cea a hodonimelor care includ nume de personalități străine, a căror scriere și pronunție diferă de specificul limbii române, făcându-le mai greu utilizabile de către localnici: *Strada Camille Flammarion*, *Strada General Henri Mathias Berthelot*, *Aleea Lt.* (= Locotenent) *Col.* (= Colonel) *Henry Watkins Anderson*, *Parcul Woodrow Wilson*. Deși se vrea includerea în denumire a motivației denominative prin adăugarea determinanților lexicali de tipul *arhitect*, *prof. dr.*, *maestru* etc., aceste sintagme toponimice vor fi folosite în formulă completă

doar în demersurile administrative, în vorbirea cotidiană oamenii preferând variantele simplificate: *Stau pe Ipsilanti/pe Bulevardul Mangeron* etc.

Concluzii

Pentru a se fixa în memoria colectivă, hodonomia are nevoie de transparență semantică. Este ușor de intuit de ce atâtea căi de acces poartă numele unor personalități ilustre (figuri istorice și politice marcante, oameni de știință și de cultură etc.): acestea sunt ușor recognoscibile de către utilizatori, contribuind astfel la educația în masă și la consolidarea identității locale. Autoritățile aleg să denumească arterele de circulație după oameni care, prin prisma activității desfășurate în domeniile istorico-cultural, juridico-administrativ, militar, medical etc., devin figuri locale însemnate și își câștigă dreptul de a fi onorați și la nivel hodonimic, însă există numeroase situații în care biografia acestora le este necunoscută localnicilor. În vârtejul vieții, aceștia prezintă foarte puțin interes pentru astfel de nume stradale, pentru care educația școlară de bază se dovedește insuficientă. Soluția autorităților de a include în numele străzilor unele informații-cheie în vederea identificării facile a personalităților evocate (grad militar, funcție ș.a.) se dovedește ineficientă din perspectiva utilizării denumirilor respective de către localnici, deoarece aceștia vor prefera întotdeauna nume simple, ușor de reținut și de folosit. O măsură viabilă pentru salvarea de la uitare a personalităților omagiate hodonimic este reprezentată de indicatoarele stradale asemănătoare celui din figura de mai sus, care, pe de o parte, ar permite o structură bimembră a numelor de străzi (entopic + nume propriu), ideală pentru uzul localnicilor, și, pe de altă parte, ar facilita livrarea unor date biografice atât de necesare pentru informarea cuprinzătoare a populației și, implicit, pentru insuflarea spiritului identitar local.

Referințe bibliografice:

ASSMANN, Jan. *Memoria culturală*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", 2013. ISBN 978-973-703-903-3.

AUSTIN, John L. *Cum să faci lucruri cu vorbe*. București: Editura Paralela 45, 2005. ISBN 973-697-255-0.

AZARYAHU, Maoz. The Politics of Commemorative Street Renaming: Berlin 1945-1948. *Journal of Historical Geography*. 2011, 37 (4), pp. 483-492. ISSN 0305-7488, e-ISSN 1095-8614.

BOUVIER, Jean-Claude. *Les noms de rues disent la ville*. Paris: Christine Bonneton, 2007. ISBN 978-2862534138.

CIUBOTARU, Mircea. Politică, administrație și toponimie ieșeană. *Anuar de lingvistică și istorie literară*. 2019-2020, t. LIX-LX, pp. 49-83. ISSN 1583-7017, e-ISSN 2972-1814.

CIUBOTARU, Mircea. *„Misterele" onomastice ale Iașilor*. Vol. I-II. București: Editura Dark Publishing, Heidelberg: Herlo Verlag UG, 2021. ISBN 978-3-948670-21-4.

FELECAN, Oliviu. Hodonimie românească – între autohtonism și cosmopolitism. În: *Proceedings of the Second International Conference on Onomastics "Name and Naming". Onomastics in Contemporary Public Space*, Felecan Oliviu (ed.). Cluj-Napoca: Editura Mega,

Editura Argonaut, 2013, pp. 318-328. ISBN 978-606-543-343-4 (Mega), ISBN 978-973-409-422-9 (Argonaut).

GIRAUT, Frédéric *et al.*, Au nom des territoires! Enjeux géographiques de la toponymie [In the name of territories! The geographical challenges of toponymy]. *L'Espace géographique*. 2008, t. 37, pp. 97-105. ISSN 1776-2936.

GONȚ, Dana. *Străzi din București și numele lor* (Interviu cu Aurel Ionescu), 2018. Disponibil: https://www.danagont.ro/strazi-din-bucuresti-si-numele-lor-aurel-ionescu/ [accesat 2025-10-11].

LAJARGE, Romain et MOISE, Claudine. Néotoponymie, marqueur et référent dans la recomposition de territoires urbains en difficulté. *L'Espace Politique*, 2008, 5/ 2. Disponibil: https:// journals.openedition.org/espacepolitique/324 [accesat 2025-04-08]. ISSN 1958-5500.

PETRE, Mihai. *Introducere în toponimia urbană românească* [Introduction to Romanian urban toponymy]. Deva: Editura Călăuza, 2001. ISBN 973-9331-64-5.

PETRE, Mihai. *Toponimie urbană hunedoreană* [Urban toponymy]. Timișoara: Editura Universității de Vest, 2012. ISBN 978-973-125-380-0.

REZEANU, Adrian. Toponimie urbană. Terminologia viconimică [Urban toponymy. Viconymic terminology]. *Limba română*. 2008, LXI (2), pp. 203-219. ISSN 0024-3523.

REZEANU, Adrian. *Studii de toponimie urbană. Viziune diacronică* [Urban toponymy studies. A diachronic perspective]. Baia Mare: Editura Universității de Nord, 2009. ISBN 978-606-536-008-2.

RUSU, S. Mihai. Schimbarea denumirilor de străzi după 1989. O analiză cantitativă la nivel național. În: *Comunismul în România. Memorie și istorie*, Dragoș Petrescu (coord.). București: Pro Universitaria, 2020. ISBN 978-606- 26-1298-6.

RUSU, S. Mihai. Modeling Toponymic Change: A Multilevel Analysis of Street Renaming in Postsocialist Romania. *Annals of the American Association of Geographers*. 2024, 114: 3, pp. 591-609. ISSN 2469-4452.

VILLAMIL, Francisco and BALCELLS, Laia. Do TJ policies cause backlash? Evidence from street name changes in Spain. *Research & Politics*. 2021, 8: 4. e-ISSN 2053-1680. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/20531680211058550) [accesat 2025-10-08].

TTRM I_1 = *Tezaurul toponimic al României. Moldova* (coordonator: Dragoș Moldovanu). Vol. I, partea 1, *Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772-1988)*. București: Editura Academiei, 1991. ISBN 973-27-0253-2.

Sitografie:

https://www.google.com/maps
https://www.openstreetmap.org/
https://www.roaep.ro/prezentare/servicii/registrul-electoral-2/
https://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-IS.pdf
https://comunaaroneanu.ro/proiecte-de-hotarari/

Primit: 14.12.2025
Acceptat: 19.05.2026